

minsterstvom se je Madejski povrnil v Galicijo. Leta 1879. je postal privatni docent na levovskem vseučilišču, kjer je sedaj redni profesor in letos rektor. Znan je kot pravoslavski pisatelj. V zbornici poslancev je od 1879. leta. Sprva je bil zastopnik kmetskih občin, potem zastopnik veleposestva, sedaj je pa zastopnik mesta Biala. Tudi v deželni zboru je bil dlje časa. On pripada zmernejšim in liberalnejšim elementom poljskega kluba.

Nemčija. — Vojaška komisija nemškega dižavnega zbora dokončala je te dni posvetovanje o vojaški predlogi v drugem branji in je pri glasovanju zavrgla celo predlogo z vsemi proti 6 glasovi konservativcev. Vслед tega izida glasovanja se sploh govori, da se bode dižavni zbor v kratkem razpustil. — Nemški cesar je oficijelno naznanil papežu svoj prihod v Rim povodom srebrne poroke italijanske kraljevske dvojice. — Po nekih poročilih pripravljajo se anarhisti na to, da napadejo nemškega cesarja na njegovem potovanju oziroma bivanju v Rimu.

Srbija. — Pri volitvah v skupščino bilo je voljenih 65 liberalcev, 57 radikalcev in 4 narodnjaki. 7 volitev se vsled nemirov ni moglo izvišiti. Za sklepčnost skupščine treba je pa absolutne večine 68 glasov. Ker teh liberalci nimajo, mislijo radikali na to, da se ne bodo seje udeleževali in da tako provzročijo, da bode skupščina nesklepčna. Le če se naprednjaki udeležujejo seje, zamore biti skupščina sklepčna, sicer bo pa moralo liberalno ministerstvo dati ostavko. — Ruski poslanik Persiani se prizadeva za sporazumljenje mej liberalci in radikali, da bi se tako zamogla konstituirati skupščina in ne bi naprednjaki prišli v poštev.

Bolgarija. — Nekateri listi so prinesli vest, da je bil knez Ferdinand napaden. Ta vest se odločno zanikava. Sicer bi se pa napad na kneza tudi ne bi bil mogel tako lahko izvršiti, ker je ta nekaj bolehen in niti za trenotek ne zapusti svojega stanovanja.

Francija. — Nagloma je umrl te dni pred nedavnim časom voljeni predsednik senata Jules Ferry. Smrt tega uglednega državnika vzbudila je v vseh krogih nenavadno senzacijo in to celo pri njegovih nasprotnikih. V pokojnega Ferry-ja obrnjena je bila pozornost vseh, on ni bil prav nič prizadet pri panamski aferi in se je gotovo z opravičenjem pričakovalo od njega, da bo zopet v red spravil vsled panamskih škandalov pred svetom toli osramočeno Francijo. — Sodi se da bode Constans politični naslednik Ferryjev.

Rusija. — Ruski časnikar Kirejev svetuje v nekem moskovskem listu, da se ime ruskega glavnega mesta Peterburg, kakor je nazivljejo Rusi, premeni ali v Petrovsk, Petrograd, Petrodar ali Petropol. Ta nasvet ni bil posebno navdušeno vzprejet, vzlasti ker se govori, da Peterburg itak ne more dolgo časa več ostati glavno mesto države, temveč ima na tega mesto stopiti Moskva, ki je zaradi svoje lege in svojih narodnih tradicij nalašč v to poklicana.

Anglija. — Proti irski predlogi vrše dan za dnevom jako obiskani shodi. Celo katoliški unijonisti jeli so rovatiti proti nji. V tem, da pride predloga še le po Veliki noči v drugem branji v zbornici na vrsto, vidijo nasprotniki dobro znamenje za se, ker se nadjajo, da bodo s svojim neprestanim rovanjem do takrat gotovo tudi že itak majhno večino v zbornici pripravili do tega, da bode glasovala proti predlogi.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

Spajanje kovin je velevažno za premnoge obrti. Ne le pravi kovinski obrtnik, temveč tudi izdelovatelji lesnih

in kamnitih predmetov ter razni drugi obrtniki potrebujejo nekoliko znanja o spajanju, če si hočejo v neštevilnih slučajih sami pomagati iz zadrege. Uže z ozirom na kovinsko orodje, ki je vsem rokodelstvom skupno, je prijetno, ako pozna obrtnik vsaj glavne načine spajanja. Zato hočemo v naslednjih oddelkih spajanje ali lotanje kovin nekoliko podrobneje opisati in naše čitatelje obrtniške seznaniti z vsemi važnimi načini, kako se kovine lotajo.

Lotanje imenujemo ona dela, pri katerih vežemo kovinske ploskve z drugo kovino, djano med nje v raztopljenem stanju. Dotična kovina se strdi med obema ploskvama ter jih združi na jako trden način; pravimo ji lot.

Lote delimo v dva oddelka. V prvem nahajamo kovine, ki se rade in hitro topé, a imajo malo trdnosti; to so mehki loti (Weichlot, Schnelllot, Weisslot, Zinnlot). V drugem pa so loti, ki se ne tope tako radi, a dokaj trdneje zvežejo kovine, kakor poprej naštetih loti; ime jim je trdni loti (Hartlot, Strenglot, Schlaglot) — ker smemo ž njimi zlotane predmete tolči in kovati, ne da bi se razrušili.

Po tej lastnosti ločimo tudi lotanje v dvojno, namreč v mehko in trdno spajanje. Lehko topljive kovine, kakor n. pr.: kositar, svinec, cinek itd. se morejo seveda spajati le z mehki loti.

Najvažnejši loti so:

a) Mehki loti: 1.) kositar (cin) brez primešanin, se rabi v spajanje železa (razun grodlja), bakra, medi, cinka, svinca, zlata in srebra. Vendar se pa v te namene le malokdaj rabi, ker premalo čisto steče. Kleparjem služi posebno za lotanje predmetov iz kositra. Navadno z besedo „lotanje s cinom“ ali „cinjenje“ zaznamujemo spajanje s tako zvanim hitrim lotom (Schnelllot).

2.) Hitri lot je zmes svinca in kositra in rabi v spajanje pocinjenega železnega pleha, bakra, medi, kositra, cinka itd. Čim manj ima svinca v sebi, tem bolji je. Včasih vzamejo jednake dele svinca in kositra, drugič zopet 2 do 2½ dela kositra na 1 del svinca; najbolj vgaja zmes 5 delov kositra na 3 dele svinca. Ko se dober hitri lot izlije in ohladi, mora kazati lepe kristalinske cvetlice in svetle okrogle lise na motni podlagi; če se to ne zgodi, je dokaz, da je v lotu premalo kositra.

3.) Bizmutov lot sestoji iz dveh do osem delov navadnega hitrega lota in jednega dela bizmuta. Ta lot se rad lomi, a tudi jako rad topi, zato se rabi v spajanje cina.

b) Trdni loti. 1.) Lito železo se rabi v spajanje kovnega železa.

2.) Bakrov lot, ki je najboljše sredstvo za lotanje železa. Zmes 5 delov bakra in 1 dela svinca je izvrstna za spajanje bakra.

3.) Medeni lot (Messingschlaglot) je navadno v porabi pri lotanji železa, jekla, bakra, medi itd. Posebno za zadnji dve kovini je neobhodno potreben. Po barvi razločujemo rumeni medeni lot, ki se najneraje topi,

polubeli in beli medeni lot. Prvi sestoji iz 7 delov medi (vzamejo se odrezki medenega pleha) in 1 dela cinka, ali če hočemo, da se nekoliko rajše topi, vzeti je le 3—4 dele medenih odrezkov. Če pa stopimo 5 delov medi in 2 do 5 delov cinka, dobimo zmes, ki se primerno najraje topi izmed rumenih lotov in ki se posebno rabi pri spajanju medenih del. Polubeli loti imajo v sebi: 12 delov medi, 4—7 delov cinka in 1 del kositra. Beli loti: 20 delov medi, 1 del cinka, 4 dele kositra; ali 11 delov medi, 1 del cinka in 2 dela kositra; ali konečno 6 delov bakra, 4 medi in 10 kositra.

Posebno žilavost ima lot, sestojč od 18 delov medi, 4 delov cinka in 1 dela finega srebra. S takim lotom spojene medene cevi se lahko zvlečejo v dokaj tanjše cevi, ne da bi lot odnehal.

(Dalje prihodnjič.)

Kdaj naj se plemene telice?

To vprašanje je prevelike važnosti za vsakega živinorejca, kajti od tega je odvisen telesni razvoj živine, pa tudi to, če bode krava dobra za mleko in za pitanje.

Navadno se telice spuščajo, ko so dopolnile drugo leto, ker še le tedaj je dorasla; če se poprej vplemeni, se telesni razvoj govedi le prevečkrat ovira. To pa vendar nikakor ni občno pravilo. Mnogo je odvisno od tega, kaka je telica in iz kacega namena se redi živina.

Če se telice dobro krmijo, poprej dorastejo, pa se tudi poprej gonijo. Če se pa slabše krmijo, pa pozneje dorastejo, ali se tudi pozneje gonijo. Pred vsem pa mora živinorejec se tudi na to ozirati, iz kakšnega namena da redi živino. Če mu je posebno na tem ležeče, da imajo krave dosti mleka, je dobro, če telico pelje k biku, ko je spolnila 21 mesecev, če se je poprej dobro krmila in se je lepo razvila. Skušnja uči, da dobro rejena telica tudi še potem raste, če je breja, ako se dobro zanjo skrbi. Še le, ko krava doji in molze, neha rast. Seveda na brejo telico treba je obračati dvojno pozornost.

Da se dobro rejene telice zgodaj ženo k biku, je zaradi tega potrebno, ker sicer se rado prigodi, da se ne ubrejijo, ostanejo jalovke in se morajo dati mesarju. Krave, katere imajo zgodaj svoje prvo tele, so navadno dobre mlekarice.

Če pa živinorejec ne gleda toliko na mleko, temveč na to, da bi se goveda rada debelela, tedaj naj telice ne goni zgodaj k biku. Seveda pri tem mora računati, da mu več telic ostane jalovih.

Nikakor pa naj nas kdo tako ne razume, kakor bi mi priporočali, da naj se sploh telice gonijo zgodaj k biku. Znani so nam slabi nasledki, ako se telica žene k biku, ko še ni dovolj razvita. Če telica ni lepo razvita, naj se le počaka, da dopolni vsaj dve leti. Najbolje je pa, če se take telice ne gonijo k biku, dokler niso do-

polnile 30 mesecev. Sicer se je bati, da dobimo sploh le slabo živino in bomo od živinoreje imeli malo dobička.

Da dobimo dobre krave mlekarice, za to je že treba od začetka gledati. Že za tele moramo dobro skrbeti. Tele se sme prezgodaj odstaviti, potem se mu pa mora dajati tečna hrana. Posebno je gledati na to, da se mlado živinče dovolj giblje, zaradi tega ne škoduje, ako se goni na pašo. Potem se mora mlademu živinčetu dajati le zdravo seno. Vsako sprememba v piči, naj se le polagoma vrši. Tudi je potrebno, da mlado živinče pogostem snazimo, na kar se žal obrača vse premalo pozornosti.

V drugem letu telica lahko dobiva nekoliko manj močno hrano, nego v prvem, ako ne gledamo na to, da bi bila debela, temveč le, da bode bodoča krava imela dovolj mleka. Nikakor pa ni dovoljeno je zanemarjati, da bi morda zaostajala v rasti. Od ravnanja s telico je odvisno, kaka bode bodoča krava. Napake v mladosti se pozneje nikakor ne dajo več popraviti. To naj si zapomni vsak živinorejec.

Kmetijske raznoterosti.

Vrtnarska razstava bode od 25. junija do 5. julija v Lipsiji na Saksonskem

Švicarska razstava. Od 22. septembra do 2. oktobra bode v Bernu občna švicarska razstava za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo. To bode prva razstava podobne vrste, katere se udeleže vsi švicarski kantoni.

Pomoček proti hišni gobi. 95 dekagramov kuhinjske soli in 9 gramov borove kisline se dobro pomeša in raztopi v petih litrih vode. S to kislino še vročo se s čopičem dvakrat na dan namažejo lesene stvari, katere se hočejo varovati pred lesno gobo, ali katerih se je lesna goba že lotila. Ker pa s čopičem ne moreš v vse kote, je dobro majhna brizglja, da ž njo pomočiš vse špranje. To se ponavlja nekaj dnij. V vlažnih kletih se pa zrak tudi lahko posuši, če se vanje dene neugašenega apna.

Grozdje ohraniš sveže v propkovi moki. Popolnoma zdravo grozdje, kateremu si odstrigel s škarjami vse slabe jagode, se položi na plast korkove moke (Korkmehl) v sod, malo večji, kot so sodje za pivo. Na vsako lego grozolja se nasuje korkove moke, tako da se grozdje prav nič ne dotika. Tako spravljeno grozdje ostane celo leto popolnoma sveže. Predno se prodaja se otrese proč korkova moka, ali se pa grozdje v vodi opere. Da se pa grozdje dobro ohrani, pustiti se mora kolikor je moč dolgo na trti in obrati le pri suhem vremenu.

Nemirne konje, ki se ne puste podkovati, s tem pomiriš, da vliješ na roko nekaj kapljic peteršiljevega olja in potem konju držiš roko pod nosnicami.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Preden sem se ločil od jezuitske ali sv. Katarine cerkve, ozrl sem se še na trg, ki se pred njo širi proti

v svojem glasilu do vseh strank. poudarja neobhodno potrebo takojšnje pomnožitve vojske in jih pozivlje, da v tem smislu delujejo za prosep države. Da bi imel ta poziv kaki uspeh, je prav dvomljivo; temveč reče se lahko že zdaj, sojeno po sedanjih razmerah, da vojaška predloga ne bo vsprejeta. — Romanje nemških katoličanov v Rim je zaradi sreberne poroke italijanske dvojice predstavljeno iz srede meseca aprila na začetek meseca maja.

Francija. — Pri posvetovanji državnega proračuna je prišla minoli teden navskriž zbornica z vlado. Ministerski predsednik Ribot je vsled tega stavil do zbornice zaupno vprašanje, ki je bilo pa odklonjeno s 5 glasovi večine. Ministerstvo je dalo vsled tega ostavko, katro je predsednik Carnot tudi vsprejel. Sestavo novega ministerstva izročil je Carnot Melineju, kateri je pa pri sestavi zadel na take težave, da je sestavo odklonil. Ministerstvo je zdaj sestavil bivši naučni minister Dupuy.

Rusija — Nedavno je bila v Moskvi volitev novega mestnega glavarja. Ko je ravno hotel dosedanji glavar Aleksejev stopiti v dvorano, je neki nepoznati človek dvakrat ustrelil nanj in ga usmrtil. Preiskava je dognala, da ta atentat ni nobenega političnega pomena in da se umor tudi ni iz nobenega sovraštva izvišil. Napadovalec je neki blazen človek, ki se je zadnji čas brez posla potikal po Moskvi. — Poroča se, da je tudi Judom v Sibiriji zaukazalo, da zapuste svoja dosedanja stanovišča in se naselijo v pokrajinah določenih samo Judom.

Anglija. — V angleški spodnji zbornici bila je minoli teden na dnevnem redu graja, katero je predlagala opozicija za ministerstvo. Bila je burna debata. Govorniki z obeh strani posluževali so se zelo strastnih izrazov. Naposled zmagala je vladna stranka. Ministerstvu izreklo se je zaupanje s 47 glasovi večine. Videti je torej, da liberalni poslanci zvesto stoje na strani Gladstonejevi in to vkljub najstrastnejim agitacijam proti tega programu osobito proti homeruli.

Belgija. — Belgijska zbornica se že cel mesec posvetuje o reviziji ustave, a sporazumljenja mej raznimi strankami in vlado še ni bilo moč doseči. Če vlada ne dobi za se večine, bo zbornico razpustila, kajti od svojih zahtev ne odjenja.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

4.) **Novosrebrni lot** (Neusilberschlaglot) za spajanje novega srebra, sestoji iz 5 delov novega srebra in 4 delov cinka. Novosrebro samo je zelo dobro spajalo finih železnih in jeklenih izdelkov, ker mu je barva skoraj ista, kakor jeklu, se komaj vidi kje, je stvar bila spojena.

5.) **Srebrni lot** (Silberlot) rabi za lotanje srebrnih izdelkov, a tudi medenih, bakrenih, jeklenih in železnih. Srebrni lot je zmes srebra in bakra, pridene se pa navadno še cinka ali medí, da rajše steče. Če ni cinka zraven, ali pa če ga je le malo (ne več kot jedna šestina vse zmesi) je srebrni lot dokaj pripravnejši nego medeni, ker je zelo vlečen in se ne zlomi z lepa.

Srebrnih lotov razločujemo več vrst. Najvažnejši so:

a) **Najtrji srebrni lot:** 4 dele finega srebra, 1 del bakra.

b) **Trdi srebrni lot:** 4 do 9 delov finega srebra, 3 dele medí, ali 19 delov srebra, 1 del bakra, 10 delov

medí, ali 20 delov srebra, 1 del bakra, 9 delov medí, ali 28 delov srebra, 2 bakra, 10 medenega dratú.

c) **Mehki srebrni lot**, ki se rabi za lotanje takih izdelkov, ki so že na kakem mestu zlotani: 2 dela finega srebra, 1 del medenega dratú; ali 1 del srebra, 1 del medí; ali 7 delov srebra, 3 bakra in 2 cinka; ali 3 srebra, 2 bakra, 1 cinka.

d) **Jako mehek, a bolj krhek srebrni lot** za manj dela je: 5 delov srebra, 6 medí, 2 cinka. Svetlo rumen lot, posebno rabljiv pri izdelovanju medenih muzikalnih orodij napravimo iz 2 delov finega srebra, 3 delov bakra in 1 dela cinka.

Ako hočemo, da se nam spajanje posreči, moramo vstreči nastopnim pogojem:

1.) **Ploskve**, katere naj združimo, morajo biti popolnoma snažne in čiste. Zato jih neposredno pred lotanjem spilimo, ostržemo ali pa s kako kislino objemo; tudi jih ne bomo po snaženju imeli dolgo na zraku, ali pa jih prijemali s prsti. Nesnažnih ploskev se lot slabo ali pa celó nič ne prime.

2.) **Med lotanjem** ne sme zrak priti do onega mesta, ki ga spajamo. Če pride zrak zraven, oksidira vroča kovina in ploskev ni več čista. Zato pokrijemo dotične ploskve z raznimi tvarinami, da zabranimo zraku pristop. Pri grobih delih, katere spajamo v veliki vročini, obdamo lotno mesto z ilovico. Pri finejih delih vzamemo kolofonij (ako spajamo z mehki loti), terpentini, tudi salmijak z vodo ali oljem, časih samó olje, in pogostoma tako zvano lotno vodo (Lötzwasser), ki sestoji iz nasičene raztopine cinka v solni kislini. Še boljša je lotna voda, ako se 1 litru ravno omenjene raztopine pridene 1 liter vode, v katerem je 300 gramov salmijaka raztopljenega, ali pa 1 del nasičene cinkove raztopine v solni kislini, kateri se pridene $\frac{1}{3}$ salmijakovca (Salmiakgeist) in $1\frac{1}{3}$ dežnice. Te tvarine se rabijo pri mehkiem lotanju (cinjenji); pri trdnem lotanju pa vzamemo boraks ali pa druge soli, ki se topé, časih tudi stekleni prah.

3.) **Oni deli**, katere hočemo zlotati, se morajo med topljenjem lota dobro tiščati. Ako ne zadostuje navadno združenje obeh ploskev, jih moramo s kleščami dobro stisniti ali z železnim odjenjanjem dratom povezati, ali pa z malimi štiftami zbiti in znetati.

(Dalje prihodnjič.)

Obrtnijske raznoterosti.

C. kr. trgovinsko ministerstvo je v sporazumljenju z c. kr. finančnim ministerstvom glasom naredbe z dne 15. marca 1893. št. 14.293, odredilo, da se smejo desednji vožni listi rabiti še do konca junija t. l. Do tega časa se morejo vožni listi s koleki, ki so se do 31. decembra 1892. za notranji promet rabili, in sicer ne le za pošiljatve do avstrijskih postaj rabiti, temveč vsled sporazumljenja z g. kr. ogerskim trgovinskim ministrom kakor dosedaj tudi za pošiljatve do ogerskih postaj. Zatorej se pošiljatve z dosedanjimi vožnimi listi z Ogerskega do avstrijskih postaj ne smejo odklanjati.

Petrolejska razstava. Od 19. julija do 11. avgusta bode v Balswaru na Holandskem petrolejska razstava. Raz-

šolskega sveta je predsednik jako nedostojno postopal z zastopnikom praškega mesta Heinrichom. Mestni svet se je zaradi tega pritožil pri namestniku, ali je dobil odgovor, da je s tem prestopil svoj delokrog, ker je ugovarjal predpostavljenemu uradu. To je pa vzbudilo veliko nevoljo na ministerstvo. Staročeska večina je sklenila pritožiti se mej Čehi. Mladochihi so pa predlagali, da se proti postopanju namestnikovega izreče najodločnejši protest, izda nekak oklic na prebivalstvo, kateri naj se nabije po zideh in kar zapre več nemških šol v Pragi. Večina pa teh predlogov ni odobrila, ker bi se ž njimi ne doseglo drugega, kakor da se razpusti mestni zastop.

Dunajski mestni zastop. — Te dni vrše se na Dunaji dopolnilne volitve za mestni zbor. Protisemitje se nadejajo, da pridobe nekaj mandatov. V mestni zbor so začeli prihajati tudi protisemitje, ker po spremenjenem občinskem redu seje ne morejo več narediti nesklepčne.

Dolenje-avstrijski deželni maršal grof Kinsky je odložil svoj deželnozbornski mandat, ker je voljen v upravni odbor deželnega zemljiškega kreditnega zavoda. Liberalcem ta mož poslednji čas ni bil povsem po volji in se vesele, da kdo drugi pride na njegovo mesto.

Razpor mej nemškimi liberalci in nacijonalci se je letos pokazal v češkem deželnem zboru. Dosedaj so pristaši obeh strank bili vkupe v enem klubu. Letos so pa nemški nacijonalci izstopili iz tega kluba.

Ogersko. — Madjari kažejo vedno odločnejše svoje nasprotstvo do Avstrije in skupne vojske. Jeden poslanec, ki je sam častnik, se je izrekel, da ga je sram nositi portepej skupne vojske. Honvedi so sklenili, da odkrijejo spomenik leta 1848. in 1849. leta palim honvedom dne 21. maja, ker so na ta dan tudi bili honvedi vzeli Budim. Odklonili so pa jednoglasno, da bi se okrasili grobovi palih avstrijskih vojakov. Jeden je celo predlagal, da naj se ta dan podre Hentzyjev spomenik. To so mnogi odobraval, ali sklenilo se pa vendar ni.

Srbija. — Prva seja novoizvoljene skupščine je bila dne 6. t. m. Prišli so vsi ministri in poslanci. Ker imajo liberalci le 63 poslancev, za sklepčnost jih je pa treba 68. so radikalci zahtevali, da se morajo poslanci po imenih prešteti in se tako konstatirati, da liberalci nimajo večine v skupščini. Ker vlada tej zahtevi ni hotela ustreči, zapustili so radikalci in ž njimi vred tudi oba naprednjaška poslanca dvorano. Ostalo je torej v skupščini le še 63 poslancev, na kar se je vlada izjavila, da je skupščina tudi sedaj sklepčna, ker prav za prav skupščina ne šteje 134 poslancev, temveč le 125 poslancev in je torej za sklepčnost treba le 63 poslancev. Volilni red sklenjen od radikalcev po vladnem mnenju ni veljaven. Da je ta trditev vladna smešna, je jasno. Ko bi bil volilni red neveljaven, bi bile neveljavne tudi vse volitve, torej tudi volitev liberalnih poslancev, kajti tudi ti so bili po tem volilnem redu izvoljeni. Kratko, liberalci hočejo gospodariti in potem naj rušijo tudi ustavo. V smislu te neosnovane trditve se je potem skupščina konstituirala. Kako deluje liberalni verifikacijski odsek, je umerno. Razveljavil je samovoljno več volitev radikalnih poslancev, vsled česar imajo liberalci sedaj 74 poslancev. Ostali radikalni poslanci so se pozvali, da pridejo v skupščino sicer, se njihovi mandati razveljavijo. Ako radikalci temu pozivu ne bodo sledili, razpisale se bodo nove volitve, ki se pa gotovo ne bodo vršile tako mirno, kakor prve, kajti narod srbski, ki je po večini na strani radikalcev, je močno razburjen zaradi samovoljnega postopanja liberalcev. — Ravno došli telegrami javljajo, da je kralj Aleksander minolo noč dal regente zapreti in je njim naznanil, da se proglašajo za polnoletnega. Kralj imenoval je takoj ministerstvo pod predsedstvom Dokiča. Vojska je prisegla kralju zvestobo. Hiše regentov in vseh ministrov so obkoljene. Proklamacija kraljeva je ravno izšla. — Vse zvršilo se je v najlepšem redu.

Italija. — Parlamentarna komisija, ki ima preiskati bančno afero, prišla je na sled prav neverjetnim škandaloznim rečem. Dognalo se je celo, da so pri aferi prizadeti tudi vladni krogi, iz česar je razvidno, zakaj vlada tako prikriva vso stvar. Mej narodom pojavlja se že nevolja zaradi vladnega prikrivanja bančnih dogodeb. V Milanu bil je te dni velik shod, na katerem se je protestovalo zoper napominano vladno prikrivanje.

Francija. — Carnot si je izbral novo ministerstvo prav po svojem ukusu. On ne mara v ministerstvu nobenih veljavnih, uglednih in duhovitih mož. Da vseh teh lastnostij nimajo člani ravno novega ministerstva v tem so vsi časopisi skoro brez razlike edini. Za gotovo se domneva, da novo ministerstvo ne bode dolgo gospodarilo, temveč, da bo tudi to kmalu palo.

Anglija. — Najbolj nasprotuje se homeruli v Ulstru. Tu vrše se shodi drug za drugim, na katerih se homerula opisuje kot za narodno blaginjo Irske nevarna postava. Temu nasprotovanju se pa ni nikakor čuditi. Takozvani orangisti, ki toliko nasprotujejo pravični homeruli, imajo namreč sedaj vso oblast v rokah, vrši se vse po njih volji. Katoličani, ki so po nekaterih mestih celo v večini, nimajo v nobeni korporaciji kakega svojega zastopnika. S svobodno homerulo bi se namreč razmere predrugačile, na krmilo bi prišla pravica, in samooblastnega gospodarjenja orangistov na Irskem bi bilo konec. Ker se orangisti tega boje, je tudi lahkoumljivo, da na shodih celo z vstajo pretijo za slučaj, če bi homerula postava postala. Vkljub temu rovanju proti homeruli pa Gladstone in njegovi somišljeniki vendar le upajo, da v zbornici proderejo s svojo homerulo. Celó to upajo, da bo ista še ta mesec v drugem branji vzprejeta. Večino računajo na 40 glasov.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

4.) Deli morajo imeti na zveznem mestu obliko in lego, ki sta ugodni trdni zvezi. Ako se n. pr. robovi topo stikajo, potem je njih zveza manj trdna, kakor če smo jih na pošev odrezali in skupaj stisnili.

5.) Lot se mora primerno in ne preobilno položiti na zvezno mesto. Ko se topi, mora teči v razpoko in jo napolniti, a površine ne sme zakidati in onesnažiti.

6.) Pri otljih predmetih moramo skrbeti, da zamore zrak iz njih uhajati, kedar jih lotamo. Ako tedaj spajamo otlo kroglo iz dveh polukrogelj, treba napraviti na primernem, ne preveč vidnem kraju malo luknjico, skozi katero mora uhajati zrak.

7.) Toplota mora biti toliko, da se lot popolnoma in hitro stopi. Včasih razbelimo ves kos, vsasih pa samo ono mesto, katero lotamo. Glede na razne razmere uporabljamo sledeča razgretja:

a) Razgretje na prosto žarečem oglji, katerega se poslužujemo pri lotanji s trdimi loti in pri večjih predmetih.

b) Razgretje na železni plošči ali pa v železni posodi, kedar spajamo veliko število malih predmetov.

c) Razgretje nad prostim plamenom.

d) Razgretje s pihanim plamenom ali s puhalnico (Löthrohr). Konec plamena se napelje na ono mesto, ka-

tero hočemo spojit. Dotični predmet se položi na košček lesnega oglja ali pa ga držimo s kleščami. Jako priročne so za male objekte tako zvane spajalne klešče (Löthröhre). Če se bojimo, da bi plamen poškodoval sosedne dele našega predmeta, jih pokrijemo z mokrim peskom.

e) Razgretje s spajalom (Löthkolben).

Pe teh splošnih opazkah o lotanji hočemo glavni skupini spajanja, namreč mehko in trdo lotanje, nekoliko poprobneje opisati.

Mehko lotanje.

Mehkega spajanja se tedaj poslužujemo, kedar lotamo stvari, ki ne prenašajo hude vročine. To velja n. pr. o lahko tekočih kovinah, o svincu, cinu, cinku, pocinjenem železnem plehu i. t. d., ali pa o izdelkih, ki nosijo razne okraske, katere bi ugonobili s hudim ognjem, kakor pri izdelkih iz dražih kovin, okrašenih s kamni, finimi ornamentami i. t. d. Tudi pri zelo velikih predmetih, katerih ne moremo na jedenkrat razgreti, uporabljamo mehko lotanje. Jako pogostoma pa segamo po mehkih lotih tudi vsled priročnosti in hitre uporabnosti njihove. Mehko spajanje izvršujemo večinoma s pomočjo spajala.

Če je spajalo novo ali pa sveže spiljeno, je moramo najprej prirediti za vsprejem lota. To se zgodi na razne načine. Nekateri spajalo lepo opilijo, potem ga vtaknejo v raztopljen, s kolofonijem potresen cin; drugi drgnejo razbeljeno spajalo po koščku cina, ki je potresen s kolofonijem; tretji razbelijo spajalo, drgnejo ž njim po kosu salmijaka, potem denejo nanj malo cina in vnovič drgnejo po salmijaku, cinjarji (Zinngiesser) pa vtaknejo spajalo brez kolofonije v raztopljen cin.

Spajalo se mora med lesnim ogljem razbeliti. Lotna ploskev naj bode pri tem obrnjena kvišku in paziti je, da ne pride v neposredno dotiko z ogljem. Ploskve, katere hočemo sciniti, treba poprej svetlo spiliti ali ostrgati, lepo prirediti drugo k drugi in potem s kolofonijem potresti. Nato se dene košček cinovega lota na dotično mesto, vzame razbeljeno spajalo in ž njim raztopi in zdrgne cinov lot. Ko sta obe ploskvi na ta način pocinjeni, se nad ogljem nekoliko segrejeta, skupaj stisneta in tedaj s spajalom spustimo nekoliko lota med razpoko. Ko je to delo dovršeno, odpilimo in odstranimo ves lot, kar ga je prišlo preveč na ploskve.

Navadno pa se vrši lotanje še bolj priprosto.

(Dalje prihodnjič.)

Indiga.

Mej najvažnejše modre barve je gotovo šteti indigo. Ta barva se rabi jako v barvarstvu. Dobiva se iz raznih rastlin, katere največ rastejo v Indiji. V Evropi je jedini oblajst, iz katerega se ta barva dobiva. Nekateri mislijo, da se indiga rabi v barvarstvu najmanj že kacic 2000 let. Drugi pa mislijo, da je „indicum“, katerega omenja Plinij bila le nekaka slikarska barva. Od 16. stoletja Holandci iz Indije vozijo v velikih množinah indigo

v Evropo. To indijsko blago je kmalu izpodrinilo domače barvilo napravljeno iz oblajsta. Poprej so v Evropi v veliki množini pridelovali oblajst in iz njega delali modra in zelena barvila. Dobrih sto let posebno Angleži v Indiji goje razne rastline, iz katerih se indiga dela. Pa tudi v Ameriki se v gorkih krajih mnogo bavijo s pridelovanjem tatic rastlin.

Da je indiga tako hitro izpodrinila oblajstovo barvilo, moremo si tolmačiti s tem, ker pride mnogo cenejše in je jako izdatna. Vvažanja niso mogle preprečiti niti vlade z najstrožjimi prepovedbami.

Kar se tiče priprav indiga, moramo omeniti, da rastline, iz katerih se dela to barvilo, denejo se v vodo, v kateri je nekoliko apnenega apna, da se začne nekako vrenje. Zeleno-rumena tekočina se potem odtoči in z mešanjem, kolikor je moč, pripravi z zrakom v dotiko. Indiga se v vodi sesede in se izpere ter posuši.

Tudi se da indiga umetno napraviti, ali dotični načini so tako dragi, da smemo reči, da je vsa indiga, ki pride v trgovino, napravljena iz rastlin.

Indiga opisana na gori omenjeni način, je v kosih temnomodre ali pa vijolčaste barve. Če se drgne dobi bakreni lesk. Glavni sestavni del indige je indigo modrilo, potem je pa v njej še indigo rudečilo, indigo rujavilo in indigni lim. Potem so v njej še voda, razne soli in apno. Našlo se je pa že tudi, da je v indigo bilo primešano berlinsko modrilo, skrob, razne smole i. t. d., katere stvari so se seveda nalašč primešale. Vrednost indige ravna se potem, koliko je v njej modrila. V najslabših vrstah ga je komaj 20 %, v najboljših pa celo 80 %. Zatorej je cena indigi jako različna.

Za vsacega barvarja je velike važnosti, da zna dobro blago ločiti od slabega. Dobra indiga mora biti temnomodre barve, lahka in čista v prelomu. Če jo drgneš mora dobiti živ, kovinski lesk. Na vodi mora plavati in se v njej popolnoma razdeliti, ne da bi na dnu pustila kaj peska. Če dobro indigo poškropiš z vodo, popije vodo jako hitro, in se tudi jako rada razlomi.

Če se indiga v vodi potopi ali se nerada lomi, lahko zanesljivo rečemo, da jej je apna primešanega. Če indigo drgnemo s kako trdo stvarjo, pa se ne začne sveteti, in je njen prelom hrapav ali zrnat, je blago slabe vrste. Če se dobra indiga vžge, ostane razmeroma le malo belega pepela, če se hitro razbeli, se pa pokažejo rudeče pare.

(Konec nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Prah za zlatenje kovin. Kovine lahko pozlatimo, ako jih drgnemo z naslednjim prahom: 20 delov zlatega klorida, 60 delov ciankalija, 100 delov vode, 5 delov vinskega kamna in 100 delov krede. Kovina se poprej dobro osnaži in skozi kako kislino potegne, potem se pa navedena zmes z volnato cunjno drgne po njej. —

Izdelovanje lima in gelatine popisuje zelo primerno in pregledno knjiga: Die Leim- und Gelatin-Fabrikation von F. Dawidowsky. Hartlebens Verlag. Cena 1.65 gld. Posebno izdelovanje mizarskega lima je dobro popisano.

katerem naj bi se priznalo volilsko pravo vsakemu državljanu izvršivšemu 21. leto, se je odklonil z veliko večino. Pred zbornico stala je nebrojna množica ljudstva. Ko se je zvedelo, da je Jansonov predlog pal, pričeli so demonstrirati. Posegla je vmes policija in vojaki. Delavci so pričeli splošen štrajk. V celi deželi je štrajkalo nad 200.000 delavcev. Izgredi ponavljali so se vsak hip. Orožniki in vojaki so rabili orožje. Mnogo je že bilo ranjenih in ubitih. V Bruselji in nekaterih drugih mestih razbili so delavci več kavarn, gostiln in prodajalnic. V vsem so razmere v Belgiji bile prav opasne in bati se je bilo nevarne krize, ali temu se je hitro odpomoglo in storilo konec predrznim izgredom od strani delavcev, dovolivši občno volilno pravico, omejeno z nekaterimi predpravicami boljših stanov.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

Kedar spajamo cinek, pomažemo robove z močno solno kislino (6 delov kupljene, kadeče se solne kisline in 1 del vode); s tem postanejo robovi snažni in čisti, ne da bi jih bilo treba strgati in piliti. Potem denemo nanje s pomočjo spajala potrebno množino cina. Tukaj torej ni treba robov poprej pocinjevati; tudi kolofonije ali salmijaka ne potrebujemo. Še bolj pogostoma se rabi pri navadnem spajanju kovin z mehkim lotom uže opisana lotna voda (Löthwasser). S to tekočino, v katero včasih malo stolčenega škroba (štirke) vmešamo, da se ložje maže po kovini, se robovi brez vsacih priprav namažejo in potem s spajalom zlotajo. Na ta način spajamo baker, železo, celo rujnato, plavo jeklo, oksidirana med i. t. d. Spojeni kos pa se mora končno zelo skrbno sprati v vodi, da se ga pozneje ne prime rija.

Cinasti deli se lotajo vselej brez kolofonija ali lotne vode in sicer z onim cinom, iz katerega sestojé. V ta namen se spajalo razbeli in nad robovi drgne. Da cin ne teče skozi špranje, se na drugi strani podstavi mokra, z glino pokrita cunja.

Svinčene plošče lotamo brez spajala. Robove jim je treba lepo osnažiti, potem jih pocinimo s spajalom, položimo jeden na drugega in vlijemo nanje raztopljenega, a ne prevročega svinca, ki raztopi lot med robovoma. Ker se svinec ni prijel nečiste plošče, ga lahko odstranimo, ko se je ohladil. Mesto da bi vlili na plošče svinca, jih tudi lahko z likalom ogrejemo (Zusammenbügeln).

Mala dela naredimo na navadni alkoholovi svetilnici. Koščeke lota povaljamo v terpentinu in jih položimo na špranjo ter držimo na luči.

Zanimivo je tudi mehko lotanje počenih zvonov, ki dobé potem zopet svoj lepi glas. Znani sta dve metodi. Pri prvi se vzame kot lot zmes 9 delov cina in 1 dela bakra. Razpoka se zmije najprej z vrelim kalijevim lugom, potem pa z vodo in bližina razpoke se namaže s solno kislino. Zvon je trebo tako položiti, da je razpoka spodaj; v razpoko vlijemo raztopino klorovega cinka, ob njej natresemo koščeke lota, potem pa zakurimo pod razpoko z ogljem ali vinskim cvetom. Po drugem načinu postopajo

zvonarji takole: Zvon se postavi po konci, krog razpoke se lepo osnaži in razpoka s papirjem zalepi, da ne more dim do nje. Potem se pod zvonom zakuri, da se primerno ogreje. Konečno se papir potrga proč in po razpoki vlečemo v lotno vodo pomočeno palčico, sestoječo iz 5 delov svinca, 3 delov cina in 8 delov bismuta. Palčica se topi in tako počasi napolnimo špranjo z lotom.

(Dalje prihodnjič.)

Obrtnijske raznoterosti.

Most čez kanal. Zveza med Francosko in Angleško pod morjem ali pa nad morjem je še vedno na dnevnem redu, čeravno se ji angleški politiki trdovratno upirajo. Neka francoska družba je izdelala projekt, kako bi se napravil most čez morski rokav, ki loči Angleško od kontinenta. Most bi ležal 61 metrov nad morsko gladino. Stebri bi stali 400 do 500 metrov narazen. Po noči bi bile na njih velikanske električne svetilnice, ki bi po svojem razvrščenju mornarjem tudi kazale številke stebra. Pri meglenem vremenu bi velikanska trobila naznanjala ladijam bližino stebrov. Dolžina mosta je proračunjena na 33.450 metrov; v morje je postavljenih 73 ogromnih stebrov, ki stoje deloma 51 metrov globoko v vodi. Nad morjem je zidanega stebra še 14 metrov, potem pa je konstrukcija železna. Krog stebrov je projektiran venec velikanskih skal, ki bi imel nalogo, steber varovati pred navali morskih viharjev. Mostni stroški so proračunjeni na 818 milijonov frankov. No, če bodo Francozje pri eventualni zgradbi tega mostu tako gospodarili, kot pri panamskem kanalu, potem bode teh 818 milijonov še premalo! —

Delo žepne ure. Navadna anker-žepna ura nihne vsako uro 18000krat s svojim nihalom, tedaj na leto 150 milijonkrat. Jedna točka nihala napravi pri svojem gibanju sem in tja vsak dan skoraj 10 kilometrov dolgo pot, torej v enem letu 3650 kilometrov ali približno 60 ur hoda. Glede moči, katere potrebuje ura za svoj tek, se lahko zračuna, da bi jedna konjska sila zamogla 270 milijonov ur gnati jeden dan in jedno noč. Ker gotovo ni toliko žepnih ur na vsem svetu v porabi, se lahko reče, da bi jeden konj mogel goniti vse žepne ure naše zemlje.

Kmetijstvo.

Mestna hranilnica.

Tudi v minolem upravnem letu je bilo pri mestni hranilnici ljubljanski denarno gibanje prav živahno, kajti denarni promet je znašal čez 7½ milijona goldinarjev. Ako odštejemo od izkaznic pre-

jemkov	3,819.402 gld. 80 ½ kr.
izkazane izdatke	3,772.252 „ 41 ½ „

preostalo je koncem leta 1892

v hranilničnih pokladnicah v gotovini	47.150 gld. 39 kr.
---	--------------------

Ta znesek je precej visok in presega za denarno razpolaganje odmerjeni navadni maksimum 25.000 gld. okroglo 22.000 gld., to pa zaradi tega, ker so se baš zadnje dni meseca decembra 1892. l. prav intenzivno vplačevale hranilne vloge in je bilo ravnateljstvu tudi za to skrbeti, da se nahaja začetkom novega leta večja svota razpoložljivega denarja v rokah mestne hranilnice, kajti

mej vsemi tujimi državniki edino l. Bismarcku in to v duhu najintimnejšega prijateljstva mej Avstrijo in Nemčijo. Največji nasprotniki Rusije priznavajo, da je ta obisk cesarja velikanškega pomena. Sodi se splošno, da je to prvi korak približevanja Avstrije k Rusiji.

Bolgarija. — Dne 20. t. m. poročil se je v Vila Pianore na Laškem bolgarski knez Ferdinand Koburški s princesinjo Marijo Ludoviko Parmsko. Pri poroki sta bila navzoča tudi bolgarska državnik Stambolov in Grekov. S to poroko je narejen začetek ustanovitvi bolgarske dinastije. Dan poroke se je po vsej Bolgariji jako slovesno praznoval. Priredile so se razsvetljave, okrasile so se hiše z zastavami in odposlalo se je knezu nebrojno čestitk. Knez podal se je s svojo mlado soprogo v Carigrad na potovanje, od koder se povrne v Bolgarijo.

Črnogora. — V Črnogori kaže se vedno očitneje nasprotje proti knezu. Zahteva se ustava. Knez se temu ustavlja in hoče privoliti le v občinsko avtonomijo in vpeljavo porotnih sodišč.

Nemčija in Vatikan. — Nemški cesar in cesarica obiskala sta na svojem bivanju v Rimu povodom srebrne poroke italijanske kraljevske dvojice tudi papeža Leona XIII. Cesar in papež sta se dolgo pogovarjala. Govori se, da je cesar pri avdijenci v Vatikanu delal na to, da bi vatikanski krogi vplivali na katoliški centum v državnem zboru nemškem, da bi ta glasoval za vojaško predlogo. — Papež je podaril nemški cesarici prekrasno mozaično umetno delo predstavljajoče baziliko na sv. Petra trgu. Cesar je podaril papežu barvano fotografijo, predstavljajočo cesarsko rodbino.

Italija. — Dne 23. t. m. praznovala sta italijanski kralj Umberto in kraljica Marijeta svojo srebrno poroko. Tem povodom vršile so se v Rimu in po vsi deželi velikanske slavnosti, pri katerih je italijanski narod pokazal svoje simpatije do kraljevske dvojice. Pa tudi drugi evropski vladarji so pri tej priliki kraljevski dvojici izrazili svoje simpatije. Naš cesar poslal je v Rim nadvojvodo Rainerja, da ga je zastopal, druge vladarje so zastopali ali njih sorodniki ali pa vsaj visoki državni dostojanstveniki. Najboljši politični prijatelj kralja Umberta, nemški cesar Viljem, pa je bil s svojo soprogo osobno navzoč pri slavnostih srebrne poroke.

Belgija. — Zbornica je vsprejela Nyssenov predlog, po katerem se, četudi nekoliko omejeno, vvede splošna volilska pravica in je večinoma popravila to, kar je zagrešila s tem, da je zavrgla Jansonov predlog, po katerem bi se bila imela vvesti neomejena splošna volilska pravica. Po Nyssenovem predlogu se število volilcev povikša od 130.000 na 1.300.000. Volilsko pravico ima vsak Belgijec, ki je dopolnil 25. leto, vsaj jedno leto stanuje v kaki občini in ima vse državljske pravice. Po razmerah premoženja oddal bo pa lahko eden volilec tudi po dva, a največ po tri glase. Ker se s tem zakonom dovoljuje tudi volilška prarica delavcem, so ti prenehali štrajkati in po celi Belgiji vlada zopet mir.

Anglija. — Minoli petek dne 21. t. m. vzprejela je angleška zbornica Gladstonejevo irsko predlogo v drugem čitanju s 347 glasovi proti 304. Pri debati je Balfour največji nasprotnik homerule trdil, da bi s homerulo Irska nič ne pridobila, pač pa bi Angleška veliko izgubila. Gladstone je dobro zavračal Balfourja. Vkljub temu glasovanju pa konservativci mislijo še naprej rovatiti proti homeruli. Glavno zaslombo imajo pri ulsterskih protestantih, ki o homeruli nečejo nič slišati. Delati hočejo namreč na to, da gospodska zbornica zavrže predlogo, vsled česar bi se morala sedanja zbornica razpustiti in razpisati nove volitve v zbornico. V tem slučaju upajo konservativci, da bodo pri novih volitvah zmagali in tako prišli zopet na krmilo ter tako irsko vprašanje spravili z dnevnega reda. Se li njim to posreči to je še vprašanje.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

Trdo lotanje.

Pri tem spajanju razgrejemo kovine na lesnem oglji, na plinovi luči ali pa s puhalnico (Löthrohr). Dotično mesto je treba na čisto spiliti, ter potresti z boraksom in koščeki lota. Boraks se raztopi, jame kipeti in šumeti, potem se zopet strdi, a kmalu vnovič raztopi ter prevleče kovino s tekočim steklom. Ta prevlaka brani pristopu zraka, ob enem pa raztaplja vse oksidirane dele, ki se pokažejo sem ter tja. Ko se tudi lot raztopi in v razpoko steče, je delo dovršeno.

Boraks uporabljamo v podobi moke, katero potresemo po kovinah; drugi zmešajo in zdrgnejo na kamnu ali pa na motni stekleni šipi konček boraksa z vodo, da dobé mlečno, precej čisto zmes, s katero pomočijo kraj spajanja. To postopanje zasluži prednost pred prvim, ker boraksova kaša drži lotove koščke, da ne odlete od svojega mesta. Pri večjih delih zmešajo tudi jeden del boraksa s tremi deli lota ter namočijo z vodo, da dobé primerno gosto kašo.

Za potresanje boraksove moke služi mala medena pušica, ki ima na spodnjem konci pritrjeno ozko ter na pošev in navzgor molečo cev, iz katere se stresa boraks. Da pride boraksova moka iz cevi, treba pušico nekoliko potresti. To se zgodi tako, da z nohtom praskamo po malem stebelci, ki veže cev s pušico. Ko se začne boraks peneti, se rado prigodi, da se lotovi konci premaknejo iz svojega mesta. Zato je najbolje, ako uporabljamo žgan boraks, katerega si pripravimo, ako žgemo navadni kristalizovani boraks v topilni skledici, dokler ne zgubi svoje vode.

Mesto boraksa rabijo tudi druge soli, časih same, navadno pa v družbi z boraksom. Za lotanje srebrnih izdelkov se pogostoma vzame 4 dele pepeljike ali potošlja, 3 dele kuhinjske soli in 2 dela boraksa, ali pa zmes 8 delov kristalizovanega boraksa, 8 delov žganega boraksa, 4 dele kuhinjske soli in 1 del klorovega kalija.

Ko je lotanje dovršeno, se boraks kaj trdno drži. Odpravimo ga pa lahko, ako dotični izdelek namočimo z razredčeno žvepleno kislino in sicer 1 del kisline in 7 delov vode. Če smo lotali železne stvari, jih prevlečemo poprej z voskom, da kislina železa ne poškoduje in objé. Ako je delo nenatančno in grobo, vzamejo kleparji mesto boraksa navadno steklo, ki tudi zadošča za take slučaje.

Ako moramo na jednom kosu večkrat lotati, vzamemo za vsako pozneje spajanje lot, ki rajše teče, nego poprej uporabljeni. Uže zlotana mesta pokrijemo z ilovico, ali pri manjših izdelkih z boraksom, da se zlotani deli zopet ne razdružijo in da ne zgore ali oksidirajo.

(Dalje prihodnjič.)

porativno, kar se vendar ne zgodi, pač pa bode zbornica zastopana po posebnem odposlanstvu. Zaradi odkritja tega spomenika je lani bilo palo Szaparyjevo ministerstvo in sedanjemu ministerstvu se pa že majajo tla, in je še mogoče, da pade.

Nemčija. — Nemški cesar se je pri neki priliki prav nepovoljno izrazil o bivšem državnem zboru, ki je zavrgel vojaško predlogo. Državni zbor je moral razpustiti in pričakuje, da novi pritrdi vojaški pletlogi. Ko bi po novih volitvah ne dobil še večine za predlogo, je pripravljen vse storiti, da doseže povečanje vojske, kajti prepričan je, da je nova vojaška predloga potrebna za ohranjenje miru. — Vsled teh rezkih in odločnih besedij cesarjevih, nasprotni listi jako ostro pišejo o postopanju cesarjevem. Nasprotna in vladna stranka se pridno pripravlja na volilni boj in po svoje uporabljajo te besede cesarjeve pri volilskih agitacijah.

Italija. — Zatrjuje se iz verodostojne strani, da je dognana stvar, da se bo italijanski kraljevič zaročil s princezinjo Feodoro Schleswig-Holsteinsko, najmlajšo sestro nemške cesarice. Princezinja rojena je 3. julija 1874. l.

Bolgarija. — Princ Ferdinand prišel je zopet domov. V Svistovu, kjer je s svojo poročenko stopil na bolgarska tla, bil je lep vsprejem. Govori se pa tudi, da je policija imela o prihodu kneževem prav dosti opraviti. Pozaprlji so več sumljivih ljudij, ker so se bali, da se ne bi izvršil morebiti kak atentat na kneza. Pri nekaterih so dobili tudi orožje in več papirjev, iz katerih se sklepa, da so nameravali napasti bolgarskega kneza — Te dni pričelo je v Trnovem veliko sobranje svoje zborovanje. Sobranje sklepalo bo namreč o premembi ustave, tikajoče se ustanovitve bolgarske dinastije. Pri otvorjenji sobranja je bil tudi knez navzoč in je zastopnike naroda prav prisrčno pozdravil in povdarjal važnost predstojajočih posvetovanj.

Srbija. — Nova radikalna skupščina namerava baje razveljaviti zakone, po katerih je prepovedano kraljevim starišem, prebivati v Srbiji. — Kralj Aleksander in kraljica Natalija se snideta v srbskem mestu Kladno dne 14. junija. Za pozneje enkrat je določeno, da se snidejo Aleksander, Milan in Natalija.

Grško. — Slabe finančne razmere dale so povod ministerstvu Tripososovemu, da je od stopilo. Ministerstvo ni moglo namreč s kreditnimi zavodi skleniti denarnega posojila. Novo ministerstvo je bilo jako težavno konstituirati. Bati se je bilo že državnega bankerota. Sedaj je sestavil novo ministerstvo Satiropulos, ki bo ministerski predsednik in ob ednem tudi finančni minister.

Anglija. — Poslanska zbornica posvetuje se sedaj o irski homeruli. Vkljub velikemu nasprotstvu se je o §. 1 homerule razprava končala in se isti vzprejel s 309 proti 167 glasom.

Spanija. — Republičanska stranka zadobiva na Špankem, posebno v Madridu vedno več privržencev in smelo rečeno monarhija je v vedno večji nevarnosti. Da je pa temu tako krivi so monarhisti sami. Pri madridski mestni upravi, kojoj imajo v rokah monarhisti, ponavljajo se vedno jako veliki neredi, zaradi česar monarhisti na veljavi izgubljajo, pridobivajo pa republikanci. Čez ne dolgo časa vršiti bi se bile imele sedaj nove volitve v mestni zastop madridski. Republikanci so z gotovostjo računali, da pridobe večino. Ministerstvo videčo to nevarnost, je predlagalo odložitve volitev in pretilo v slučaj, če zbornica temu ne pritrdi, da odstopi. Zbornica je temu pritrdila, vsled česar je nastalo veliko razburjenje mej republikanci. Vršijo se različne demonstracije, kali se javni red in mir in policija ter vojaštvo se mnogo trudijo, da vzdržujejo mir.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

Nekoliko zgledov bode opisano postopanje pri spajanju najlepše pojasnilo. — Recimo, da nam je zlotati cev, ki je narejena iz medenega pleha. Najprvo treba oba robova, ki se imata sprijeti, dobro očistiti in s pilo obdrsat, da se pokaže svetla kovina. Na raznih mestih se ovije krog cevi skaljenega železnega dratu, da se špranja čim lepše stisne. Z malo žličico ali ploskatim lesenim klinčkom se potem natrosi v cev ali pa zunaj cevi (če je namreč cev predolga, da ne moremo z žličico vanjo) kašnata zmes boraksa in stolčnega trdnega lota ali pa se razpoka pomoči z vodo, nanje se polože zrna lotova in vse skup se potrese z boraksom. Cev se položi vodoravno med žareče oglje; razgreva se s prva počasi, da se boraks speni, potem pa močneje do razbeljenosti. Paziti je treba, kedaj lot steče; takrat potegnemo cev takoj iz oglja, kajti drugače se začne medena pločevina tudi topiti ali pa nam zgori. —

Otle kroglice, (n. pr. plehnate skledice, kroglaste gumbe i. t. d.), ki se zlotajo iz dveh polukroglih delov, se spajajo tako, da namažemo notranji rob vsake poloble z mokrim boraksom in lotom, potem jih z dratom povežemo in konečno razbelimo. — Tenke medene stvari namažemo z ilovico, predno jih položimo v ogenj, da nam jih ogenj ne pokonča.

Med se z železom ali pa bakrom na isti način spaja, kakor med z medjô.

Železo lotamo na železo večinoma in najboljše z bakrom. Če hočemo n. pr. zlotati železni obroč, spilimo njegova konca na pošev tako, da vzamemo vsakemu polovico proč in jih položimo drug na drugega. Špranje pokrijemo znotraj s tenkim bakrenim plehom, kateremu zavijemo konce čez obroč, da ne odpade; nadalje pomočimo razpoko in sosednje dele v ilovico, katere potem na ognji posušimo, natakemo obroč na železno palico ter ga držimo s špranjo navzdol v kovaškem ognji. Ko je obroč postal v ognji belo-žareč, je tudi bakreni pleh stopljen in obroček je zlotan.

(Dalje prihodnjič.)

Obrtnijske raznoterosti.

Napisi na dratene mreže se lahko napravijo, če uporabljamo nastopno sredstvo. Predno pišemo na mrežo, jo prevlečemo s skuhanim izlandijskim mahom. Dobljeni čaj je slezast; zato prevleče posamične luknjice v dratni mreži, tako da dobimo neprodrto ploskev. Na tej lahko slikamo kakor po navadi. Ko je barva suha, se sedaj nepotrebni čaj zmije z mreže.

Kako vrtati skaljeno jeklo? Izdelovalci kovinskih stvari, osobito pa izdelovalci mašin, pridejo čestokrat v položaj, da jim je vrtati kaljene mašinske dele, na pr. nože, kline, ploče, pušice, cveke i. t. d., a noben sveder ne prevrta kaljenega jekla. Če pa vzamemo kratek sveder iz litega jekla,

Rusija. — V Peterburgu praznovala se je minuli teden prav slovesno 25letnica Slavjanskega blagotvornega društva. Udeležba bila je velika. Nagovor imel je grof Ignatjev. Velika ovacija napravila se je uredniku Puljskega lista „Il Diritto Croato“ Antonu Jakiču, kateri je prinesel soboj spomenico istrskih Hrvatov in Slovencev. Veselo senzacijo vzbudilo je pismo škofa Josipa Juraja Strossmayra.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

Na jednake načine postopamo tudi v družih slučajih. Samo pri otlih predmetih se ravnamo nekoliko drugače, kjer ne moremo priti v njihovo votlino, tako n. pr. pri lotanji likavnikov (Bügeleisen), pri lotanji zavojev v pušico, da napravimo matico (Schraubenmutter) i. t. d. V takih slučajih denemo v votlino koščeke bakrenega ali medenega pleha ter jih zabašemo s sivim (volnatim) pivnim papirjem. Ves kos obdamo nekaj milimetrov na debelo z ilovico, kateri primešamo pezdirja ali pa konjskih fig, ter razbelimo v ognju med vednim sukanjem. Tudi ko vzamemo predmet iz ognja, ga je treba še vrteti, da se lot na vse strani enakomerno razteče. Sivi pivni papir je boljši, nego vsaka druga papirna vrsta, ker daje bolj trdo oglje, ko izgori; torej ne pade skup in drži do zadnjega lot na njegovem mestu. Kedaj je lot stopljen, spoznamo to tudi od zunaj, ker postane plamen zelen. — Nekateri delavci potresajo pri spajanju železnih predmetov lot s prahom zelenega stekla, predno obdajo predmete z ilovico; drugi pa trdijo, da je steklo nepotrebno. Stekleni prah se raztopi in vselej stane precej truda, preden ostržemo raztopljeno plast.

Srebrni predmeti se lotajo kakor medeni, in sicer s puhalnico ali pa v oglji. Pri tem uporabljamo uže poprej opisani boraksov prah. Zlate izdelke spajamo skoraj brez izjeme s puhalnico, ker navadno nimajo velike obsežnosti. Jemlje se čisti boraks ali pa lotamo tudi brez njega, ker se površina zlata itak ne oksidira tako hitro.

Posebne težkoče prizadeva spajanje aluminija. V novjšem času so iznašli lot, ki menda jako dobro služi v ta namen. Nanj smo uže opozarjali v našem listu.

Včasih se pripeti, da moramo zlotane predmete zopet razločiti in razdejati. Temu pravimo razlotanje (loslöten). Premaknil se je n. pr. kak košček med lotanjem ter se prijel na nepravem mestu, tedaj ga moramo odločiti in z nova prilotati. Pri tem je treba velike previdnosti, da ne poškodujemo vsega predmeta. Vse dele pokrijemo z ilovico, razun onega, katerega hočemo razlotati; tega potresemo z boraksom ter denemo v ogenj. Ko se je lot raztopil, dvignemo dotični kos s pomočjo klešč ali pa drata iz nepravlega mesta.

(Dalje sledi)

Obrtnijske raznoterosti.

Čistilno sredstvo za kovinske dele. Železni in jekleni deli mašin se lepo čistijo in likajo z nastopno zmesjo,

ki jo priporoča bavarski obrtni muzej v Norimberku. Vzame se 5 delov terpentinovnega olja, 25 delov stearinovnega olja, 25 delov gladilnega ruččila (Polierrot) in 45 delov živalskega oglja. S špiritom napraviti je treba primerno gosto zmes ter jo namazati po kovini. Alkohol se izpuhti, ostalo skorjo pa zdrgnemo s pomočjo 45 delov gladilnega ruččila in 25 delov živalskega oglja. Dotična mesta se jako lepo svetijo.

Kmetijstvo.

Pokončevanje mišij.

Dne 31. maja zjutraj je od 9. ure naprej predaval strokovnjak g. dr. Kornauth z Dunaja v mestni dvorani v Ljubljani prav zanimivo o pokončevanju miši z Löfflerjevim „tifožnim bacilom“. Poduk bil je teoretičen in praktičen. Pri teoriji je g. strokovnjak ob kratkem a natančno opisal zgodovino tega bacila; omenjal je pri tem več dejanskih večih poskusov, ki so se dosedaj vrlo obnesli. Ta bacil izumil je profesor Löffler na vseučilišči (higienični oddelek) v Greifswaldu ob Izhodnem morji na Nemškem. Poskusi vršili so se lansko leto na Grškem po ukazazu vladnem; v Ipsu ob Donavi in še v več družih krajih z najboljšim vspehom.

Miši se pokončujejo na dva načina: z otrovanimi kruhovimi koščeki, ali pa, da se jim bacil pod kožo vcepi in se take miši zopet izpuste na prosto. Prvi način je prav lahek in priprost; izvede ga lahko vsakdo, drugi je pa bolj kompliciran. Navod, osobito prvega načina, priobči se takoj, ko z Dunaja v slovenkem jeziku za Slovence avtografiран doide.

Kako se miši na oba načina pokončujejo, pokazal je tedaj udeležencem g. strokovnjak dejansko na živih miših, ki so se bile v ta namen preskrbele.

Vseh udeležencev bilo je iz vseh treh delov dežele zbranih nad 30; največ bilo je učiteljev, nekoliko posestnikov in pa en vrl g. duhovnik. Več p. n. gospodov duhovnikov se je bilo oglasilo za ta poduk iz dežele, a bili so zadržani po svojih stanovskih opravilih, da se ga niso mogli osebno udeležiti. Vsi ti, kakor tudi drugi, ki so se bili tukaj pravočasno oglasili, pa v kratkem prejmo z Dunaja na bližnji pošti bacile s podukom vred, kako jih rabiti; stalo jih to ne bode niti vinarja.

Ob začetku tega poduka predstavil je g. tajnik Pirc interesentom g. dr. Kornautha, a ob sklepu se je pa temu vrlemu strokovnjaku v imenu vseh prav srčno zahvalil g. pristav Rohrman.

Ves poduk bil je v resnici zanimiv, važen in tudi prepotreben, kajti mišji zarod se vedno bolj množi in prouzročuje čimdalje, tem večjo škodo. Da je bil ves ta poduk strokoven in na svojem mestu, potrjuje gotovo najbolje to, da bi bilo vsakemu izmed udeležencev zelo žal, ko bi bil izostal; to je bila splošna in soglasna sodba vseh, ki so se ga udeležili. Zato bode pa ta dan in pa vrli strokovnjak g. dr. Kornauth vedno ostal v najboljšem spominu, osobito pa še, če se stvar tudi v prid kmetijstva in šolskega vrtnarstva plodonosno obnese, kar daj Bog!

pridružila Rusiji. Bismarck seveda to trdi, da črni sedanji zistem nemški, češ da ne ume politikovati. Francoski listi z zadovoljstvom naglašajo približanje Rusije in Avstro-Ogerske, ter tudi ruski listi so večinoma zadovoljni z izjavo Kalnokyjevo in naglašajo, da bodo besede Kalnokyjeve jako pomirjevalno vplivale na javno mnenje.

Nemčija. — Volilni boj na Nemškem je kaj buren. V nekaterih krajih višili so se že krvavi izgredi. Vladni listi napadajo Kalnokyja avstro-ogrskega ministra vnanjih zadev, ker je evropski položaj vse premirno na slikal. Radi bi bili namreč videli, da bi bil minister poudarjal vojno nevarnost, da bi potem volilci na Nemškem rajši volili privrženca vojaške predloge. — Skoro gotovo je že, da vlada v slučajih, če ne bo v novi zbornici večine za vojaško predlogo, zopet isto razpusti. Vladi zdi se namreč zdaj pomnožitev vojske še zato tem potrebnejša, ker se je Avstrija preko Nemčije jela bližati Rusiji.

Rusija — Car povabil je kraljico Natalijo v Petrograd. Kraljica se je že podala na pot. — Ruski minister vnanjih zadev je toliko okreval, da je prevzel zopet vodstvo vnanjih stvari. — Čuje se, da se bo ruski carevič zaročil s princezino Alice, vnukinjo angleške kraljice Viktorije.

Srbija. — Radikalci nameravajo baje bivše liberalne ministre tožiti zaradi rušenja ustave. Liberalci temu nasproti pretijo radikalcem, da bodo objavili pisma, katere so odlični radikalec pisali proti dinastiji. Takih pisem, pravijo liberalci, da imajo celo kopo. — Skupščina sešla se je dne 13. t. m. v posvetovanje. — Metropolit Mihael veren pristaš liberalne stranke, dal je ostavko, videč, da mu ni moč več postopati in kraljevati tako, kakor bi sam hotel. Sicer mu pa že zaradi tega ni moči obstati, ker mu zaradi čudnega postopanja o zadevah ločitve zakona kraljevih starišev, ni lahko bivati v Belogradu, če se Natalija vrne.

Grško in Rumunsko. — Diplomatiški odnošaji mej Grško in Rumunsko so se baje izboljšali. Obe državi sporazumela je na prošnjo Giške baje Avstrija.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Konec.)

Našteti hočemo še nekatera dela, ki sicer ne spadajo med lotanje, a imajo z njim veliko podobnosti. Taka dela so: Zalitje s kovino, združenje razbeljenih ploskev brez lota in tako zvano galvansko spajanje.

Zalitje s kovino (Vergiessen) imenujemo ono postopanje, pri katerem združimo kovinske ploskve s pomočjo kake kovine, katero vlijemo v zelo razbeljenem stanju med dotične ploskve. Ploskve se na robah deloma raztope in tako nastane jako tesna zveza. Deli svinčenih posod in ploč se spajajo na opisani način. Dotikajoče se robove svinčene ploče odrežemo na pošev, tako da nastane tri-voglata špranja. V to špranjo vlijemo razbeljenega svinca, poprej smo robove obdali z ilovico, da sam svinec ne teče čez. Tekoči svinec se mora zmešati s kolofonijem, da mu vzamemo oksidirano površino. Ako spajamo svinčene posode na ta način, jih poprej napolnimo s suhim peskom in povežemo z dratom, da nam ne padejo vsak sebi. Tudi posamične dele raznih cinastih posod združujemo z zalitjem. Celo počene zvonove so jeli v novejšem času na opisani način popravljati.

Brez lota združimo kovinske robove, ako jih toliko raztopimo, da se sprimejo. Kleparji postopajo tako pri spajanju cinastih delov. Robovi se lepo osnažijo, potem se pa lotna svetilnica naravna zaporedoma po vsej razpoki. Treba je pa pri tem veliko vaje in opreznosti, ker se rob hitro raztopi in pokvari. Zato je opisano spajanje redkokdaj v navadi in velja bolj za nekak mojsterski čin, ki se uporablja le v posebnih slučajih.

Spajanje z električnim tokom se v novejši dobi vedno bolj širi. A priprave za tako postopanje so obširne in drage, le v velikih tovarnah izpeljive. Mali obrtnik se pač ne more še posluževati elektriškega lotanja. Zato ga ne bomo podrobneje opisovali in gotovo zadošča, ako ga samo naštejemo.

Obrtnijske raznoterosti.

Ženska kot mizarski pomagač. V Kopenhagenu je minuli teden zadruga mizarjev sprejela kot pomagača deklico, ki je napravila pomagaški izpit z izvrstnim uspehom. Dekle je staro 25 let in je hči pomorskega kapitana. Vstopila je pred leti za mizarskega učenca in se vrlo dobro izvežbala. Ona je pač prvi ženski pomagač v tem obrtu.

Zobna kolesa, ki ne razpočijo. Tvrdba J. Malovich & Co. prodaja zobna kolesa iz kož. V Ameriki so izdelana iz surovih kož, ki so z močnim pritiskom združene. Ako segajo taka kolesa v železna zobata kolesa, je uspeh zelo ugoden. Ropota ne delajo nikakega in tudi njih vztrajnost je velika. Vrežejo se jim lahko poljubni zobje in zato prodaja omenjena tvrdba tudi cele ploče brez zob na periferiji, da jih more potem vsak tovarnar po svoje izrezati. Takih koles ni treba nikdar mazati. Dobe se v vseh premerih do 630 milimetrov. Cena je jako nizka. Kolo, ki ima na pr. 127 milimetrov v premeru in je 825 milimetrov debela, stane 20 gld.

Kuhanje firneža. Ako kuhamo laneno olje tako, da lahko pristopa zrak, postane vedno bolj gosto in konečno dobimo iz njega firnež. Ta se dokaj hitreje suši, kakor nekuhanano laneno olje. Da je firnež hitreje kuhan in bolji, pride nemo olju še nekatere tvarine, kar se pa čestokrat zgodi na napačen način. Nekateri devajo zraven kruhovih drobtin, česna in celo pasjeka. Ako na ta način dobe firnež, se imajo jedino le kuhanju zahvaliti, a ne pridjanim tvarinam. Jedino prave primešanine so razne kemične soli, osobito pa kisika polni svinčeni oksidi (svinčena gladkina, Bleiglätte, in surik, Mennige) in nekateri manganovi okisi. Ti pridevki imajo dvojno nalogo pri kuhanju firneža. Ker so bogati na kisiku, ga lahko oddajo olju, poleg tega pa se kovina zveže z oljem in tvori ž njo spojine, ki se hitro suše. V novejšem času so jeli v opisani namen rabiti tudi svinčeno-kislo vapo (Bleisaurer kalk). Pridene se vrelemu olju v podobi finega prahu. Pravijo, da se tak firnež posebno hitro suši in da je jako elastičen in vztrajen. Vsem barvarjem je vsaj poskus z imenovano tvarino najtopleje priporočati.

Kmetijstvo.

Löfflerjev mišni bacil.

Opazovanja so dokazale, da so mnogim prirodnim prikaznim uzrok majhna organska bitja, bacili imenovana. Natančno se pa ni moglo dognati, so li ta majhna bitja živali ali rastline, večina učenjakov je poslednjega *